

Helsinki 11.10.2016

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto

Asia: HE 134/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion
talousarvioksi vuodelle 2017

Tieteentekijöiden liiton lausunto: Korkeakouluopetus ja tutkimus;
tavoitteet ja rahoituksen riittävyys ensi vuoden talousarviossa

Budjettiesitys on pettymys yliopistojen ja tutkimuksen kannalta. Yliopistorahoitusta leikataan tällä hallituskaudella noin 200 miljoonalla eurolla. Kevään kehysriihessä hallitus linjasi, että yliopistoihin ja tutkimukseen ei kohdistu uusia lisäleikkauksia. Ensi vuonna leikataan yliopistoilta kuitenkin kilpailukyky sopimuksen mukaiset työnantajamaksujen alennukset 13,9 miljoonaa euroa. Kilpailukyky sopimuksessa sopimusosapuolten mukaan yliopistoja ei katsottu julkiseksi sektoriksi ja näin ollen työnantajamaksujen alennuksia ei olisi pitänyt leikata yliopistoilta.

Yliopistolain tultua voimaan vuoden 2010 alussa yliopistoindeksiä on leikattu kerran kokonaan ja puolitetu kaks kertaa. Nyt yliopistoindeksi on nyt leikattu kokonaan koko hallituskaudeksi.

Yliopistoja on luvattu pääomittaa vuosina 2017-18. Tämä ei kuitenkaan auta yliopistojen perustoimintoja.

Suomen Akatemia ja Tekes

Suomen Akatemian tutkimushankkeiden myöntövaltuuksia ollaan talousarvioesityksen mukaan kokonaisuudessaan lisäämässä 10 miljoonalla eurolla. Akatemian myöntövaltuudesta 50 miljoonaa euroa on tarkoitettu yliopistojen profiloitumisen vahvistamiseen. Positiivista on, että nuorten tutkijoiden tieteen tekemisen edistämiseen on varattu 30 miljoonaa euroa. Kyseessä on kertaluonteinen lisäys, mikä ei muuta pysyvästi rahoitustilannetta.

Tekesin rahoitusta on leikattu vuonna 2016 130 miljoonalla eurolla ja vuonna 2017 vielä 20 miljoonalla eurolla. Tekesin rahoitusleikkaukset näkyvät myös yliopistotutkimuksessa ja tuotekehityksessä.

Rahoitusleikkausten vaikutukset

Monilla yliopistoilla on takanaan massiiviset irtisanomisiin johtaneet yt-neuvottelut. Yliopistojen talous on todella ahtaalla ja liitto pelkää, että lisäleikkaukset saattavat johtaa joissain yliopistoissa henkilöstön vähentämiseen tähtääviin yhteistoimintaneuvotteluihin.

Tieteentekijöiden liitto katsoo, että hallituksen yliopistojen rahoitukseen kohdistuvat leikkaukset vaikuttavat merkittävästi yliopistojen perustehtäviin, opetukseen ja tutkimukseen.

Henkilöstövähennysten vuoksi on jouduttu karsimaan jonkun verran kursseja. Myös opetushallintopalveluja on jouduttu karsimaan joissakin yliopistoissa. Digitaalisiin oppimisympäristöihin panostetaan yliopistoissa. Digitaalisen oppimismateriaalin tuottaminen vaatii paljon henkilöresursseja, nopeita loikkia tällä ei pystytä saavuttamaan.

Henkilöstövähennykset ovat vaikuttaneet myös siihen, että opetus- ja tutkimushenkilöstön aikaa kuluu entistä enemmän muuhun kuin perustehtäviin: opetukseen ja tutkimukseen. Kilpailu tutkimusrahoituksen saamisesta on kiristynyt, mikä lisää epävarmuutta akateemisilla urilla.

Yliopistokoulutuksen ja tutkimuksen tulevaisuus

Suomi voi erottautua ja selviytyä vain korkealla osaamisella ja koulutuksella, joilla luodaan pohjaa uudelle kasvuille. Hollannin, Tanskan ja Sveitsin kaltaiset maat, jotka ovat pärjänneet erityisen hyvin tutkimuksen huippulaadun kohottamisessa, ovat yltäneet näihin saavutuksiin kasvattamalla yliopistojen vapaan perusrahoituksen osuutta tutkimusrahoitusjärjestelmässä. Myös Ruotsi ja Norja ovat tekemässä lisäpanostuksia koulutukseen ja tutkimukseen. Viime kädessä on kysymys koko Suomen tulevaisuudesta sivistykseen, korkeaan osaamiseen ja korkeaan jalostusarvoon sekä tietoon perustuvaan päätöksentekoon nojaavana maana. Tieteen tasolle ja henkiselle pääomalle aiheutettavat vauriot paljastuvat vasta ajan myötä. Joka tapauksessa tieteen uusiutuminen hidastuu ja monet tieteenalat taantuvat.

Talouspolitiikan arviointineuvosto totesi tammikuussa raportissaan: "Koulutuksen laatuun ja tutkimukseen kohdistuvat menojen leikkaukset vaikuttavat negatiivisesti tuottavuuteen ja tulevaan kasvuun. Tällaisia leikkauksia pitäisikin siksi välttää." Myös OECD totesi vuoden alun maaraportissaan, että leikkauksilla heikennetään tulevan kasvun edellytyksiä. Viimeimmäksi Kansainvälinen valuuttarahasto IMF on todennut, että luopuminen

TIETEENTEKIJÖIDEN LIITTO
FORSKARFÖRBUNDET
The Finnish Union of University Researchers and Teachers

tutkimus- ja kehittämismenojen leikkauksista edistäisi innovaatioita.

Edellä mainituilla perusteilla Tieteentekijöiden liitto vaatii, että yliopistoindeksin jäädyttämisestä ja kaikista muista yliopistoihin ja tieteellisen tutkimukseen kohdistuvista talousarvioesitykseen sisältyvistä määräraahaleikkauksista luovutaan.

Petri Koikkalainen
puheenjohtaja

Eeva Rantala
toiminnanjohtaja